

Sygn. akt IV U 1645/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Urbańska-Woike
Protokolant:	st. sekr. sądowy Alicja Dąbrowska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy G. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania G. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 31 sierpnia 2016 r. nr (...)(...)

o d d a l a o d w o ł a n i e

SSO Beata Urbańska-Woike

Sygn. akt: IV U 1645/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2016 r., znak: (...)(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. dokonał **G. K.** ponownego ustalenia kapitału początkowego – po otrzymaniu nowych dowodów mających wpływ na wysokość kapitału początkowego. Organ określił podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 2 054,88 zł. Do obliczenia podstawy kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 168,31%. Zakład ustalił okres składkowy w łącznym wymiarze 12 lat, 10 miesięcy i 3 dni, tj. 154 miesiące, okresy nieskładkowe w łącznym wymiarze 3 lata, 10 miesięcy i 22 dni, tj. 46 miesiące. Nadto organ określił współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – 52,43%. Średnie dalsze życie ubezpieczonej zostało określone na 209 miesięcy. Wartość kapitału początkowego została określona w kwocie 115 253,05 zł.

Ponadto organ wskazał, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu od 01 sierpnia 1980 r. do 01 grudnia 1981 r. argumentując brzmieniem przepisu art. 7 ust. 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresem nieskładkowym jest nauka w szkole wyższej na jednym kierunku pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów.

W odwołaniu do powyższej decyzji G. K. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uwzględnienie do okresów nieskładkowych maksymalnego okresu wynikającego z programu studiów, tj. 5 lat (10 semestrów). W uzasadnieniu swojego żądania podniósł, że organ nie uwzględnił przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego okresu jego studiów w byłej Wyższej Oficerskiej Szkole (...) w W., które odbywał od 01 sierpnia 1980 r. do 01 grudnia 1981 r., tj. do dnia rozwiązania uczelni. Wnosił o uznanie, iż okres studiów od marca 1982 r., tj. od II semestru na wydziale Mechanicznym dawnej Wyższej Szkole (...) w K. (obecnie (...) (...)) był w rzeczywistości kontynuacją studiów rozpoczętych w W. – za zgodą ówczesnego ministra Szkolnictwa Wyższego i Rektora Wyższej Szkole (...) w K.. Podkreślił, że wydłużony okres studiów nie wynikał z jego winy, a był wynikiem splotu wydarzeń politycznych.

W odpowiedzi na odwołanie organ wniósł o jego oddalenie. Organ wyjaśnił, że zgodnie z art. 7 ust. 9 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresem nieskładkowym jest okres nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów. Dlatego też Zakład mógł uwzględnić do stażu pracy, jako nieskładkowe okresy nauki na Wydziale Mechanicznym Wyższej Szkoły (...) w K..

Wnioskodawca na rozprawie w dniu 20 grudnia 2016 r. podniósł, że wnioskodawcy przez niego okres powinien zostać zaliczony do kapitału początkowego nie tyle jako okres nieskładkowy w oparciu o dotychczasową argumentację, ale jako okres składkowy, gdyż okres ten obejmował skoszarowane studia, za który miał płacony żołąd, studia polegały jednocześnie na pełnieniu służby (nagranie 00:00:11 – 00:16:00, k. 20-20v).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawca G. K., urodzony (...) w dniu 16 stycznia 2004 r. złożył wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

Wówczas organ ustalił, iż wnioskodawca posiada :

a) 12 lat, 10 miesięcy i 3 dni okresów składkowych:

- od 15 października 1986 r. do 31 grudnia 1986 r. – zatrudnienie w Fabryce (...) w W. Zakład w N.,

- od 05 stycznia 1987 r. do 22 grudnia 1987 r. – służba wojskowa w Jednostce Wojskowej (...) w E.,

- od 31 grudnia 1987 r. do 28 lutego 1991 r. – zatrudnienie w Fabryce (...) w W. Zakład w N.,

- od 01 marca 1991 r. do 31 grudnia 1999 r. – zatrudnienie w Zespole (...) w N..

b) 13 dni okresów nieskładkowych

(dowód: wniosek z dn. 16.01.2004 r. – k. 1 akt ZUS, kserokopia książeczki wojskowej - k. 3 akt ZUS, świadectwo pracy z dn. 28.02.1991 r. – k. 4 akt ZUS, świadectwo pracy z dn. 29.11.2002 r. – k. 5, świadectwo pracy z dn. 14.01.2004 – k. 7 akt ZUS, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 8-9 akt ZUS, wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego – k. 10-11 akt ZUS)

Decyzją z dnia 24 maja 2006 r. Zakład ustalił wnioskodawcy wartość kapitału początkowego – 99 713,90 zł.

(dowód: decyzja ZUS z dn. 24.05.2006 r. – k. 12-13 akt ZUS)

Wnioskiem z dnia 26 lipca 2016 r. skarżący zwrócił się do organu o ponowne ustalenie jego kapitału początkowego z uwzględnieniem ponownie obliczonej podstawy wymiaru kapitału początkowego z faktycznego okresu ubezpieczenia i nauki w szkole wyższej, mając na uwadze dołączone do wniosku zaświadczenia.

(dowód: wniosek z dn. 26.07.2016 r. – k. 14 akt ZUS)

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 sierpnia 2016 r. organ dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy. Do okresu nieskładkowego nie zaliczono skarżącemu okresu nauki od 1 sierpnia 1980 r. do 1 grudnia 1981 r. z uwagi na treść art. 7 ust.9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

(dowód: decyzja z dn. 31.08.2016 r. – k. 14-21 akt ZUS, wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego – k. 17-18 akt ZUS)

W okresie od 01 sierpnia 1980 r. do 1 grudnia 1981 r. wnioskodawca był słuchaczem byłej Wyższej (...) w W., w tym od 01 sierpnia 1980 r. do 30 września 1980 r. skarżący odbywał szkolenie kandydackie. Z dniem 1 grudnia 1980 r., po zdaniu egzaminów (sprawnościowy z gaszenia pożarów) ubezpieczony rozpoczął naukę połączoną z pełnieniem służby w jednostce gaśniczej przy szkole. Wyższa (...) w W. została zlikwidowana w grudniu 1981r. Po powołaniu Szkoły Głównej (...) w W. wnioskodawca nie został zakwalifikowany na studia na ww. uczelni.

(wyjaśnienia wnioskodawcy - nagranie 00:00:11 – 00:16:00, protokół rozprawy z dn. 20.12.2016 r. - k. 20-20v; dowód: zaświadczenie z dn. 08.11.2004 r. – k. 15 akt ZUS, karta przebiegu studiów – k. 13)

Od dnia 15 marca 1982 r. do 19 września 1986 r. skarżący studiował na Wydziale Mechanicznym Wyższej Szkoły (...) w K. (obecnie Politechnika (...)). Planowany okres ww. studiów to 5 lat – 10 semestrów. Wnioskodawca został przyjęty na studia od II semestru, a okres jego studiów trwał 4,5 roku – 9 semestrów.

W ramach ww. studiów ubezpieczony otrzymał zgodę na zaliczenie jednego z przedmiotów (fizyka) na podstawie zaliczenia uzyskanego jeszcze w byłej Wyższej (...) w W..

(dowód: zaświadczenie – k. 16 akt ZUS, zaświadczenie o stanie odbytych studiów wyższych – k. 12, kserokopia legitymacji studenckiej - k. 12, wniosek z dn. 05.04.1982 r. – k. 14)

Sąd dał wiarę zgromadzonym w sprawie dokumentom, ich prawdziwość bowiem nie budzi wątpliwości, nie była także kwestionowana przez strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się niezasadne.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Artykuł 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

W szczególności, zgodnie z ww. ust. 2, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6 (pkt 1); okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 (pkt 2) oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (pkt 3).

Zgodnie z treścią art. 175 ust.4 cyt. ustawy ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114. Zgodnie zaś z art. 114 ust.1. ustawy emerytalnej prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Do wniosku o ponowne ustalenie kapitału początkowego ubezpieczony dołączył dodatkową dokumentację świadczącą o odbywaniu nauki w Wyższej (...) oraz Wyższej Szkole (...) w K. na Wydziale Mechanicznym.

Stosownie do art. 174 ust. 2 cyt. ustawy, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

A zatem, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się m. in. przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów (art. 7 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Odwołujący wnosił o doliczenie do kapitału początkowego okresu nauki w okresie od 01 sierpnia 1980 r. do 1 grudnia 1981 r. wnioskodawcy, kiedy to był słuchaczem byłej Wyższej (...)w W.. Swoje stanowisko argumentował tym, że w późniejszym okresie, z racji likwidacji uczelni, kontynuował naukę w na Wydziale Mechanicznym Wyższej Szkoły (...) w K., a było to spowodowane niezależnymi od niego ruchami społecznymi.

W pierwszej kolejności Sąd zwraca uwagę, iż w myśl poglądu wyrażonego przez judykaturę odnośnie wykładni art. 7 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak również art. 4 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw (w brzmieniu zbieżnym z treścią art. 7 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), jeśli studia na jednym kierunku zostały ukończone to okres studiów podlega zaliczeniu do okresów nieskładkowych zawsze w wymiarze wynikającym z programu nauczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2008 r., sygn. akt I BU 19/07 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1994 r., sygn. akt II URN 55/93). Sąd Najwyższy stanął tu na stanowisku, iż do stażu należy zaliczyć cały okres nauki przewidziany programem nauczania, niezależnie od tego, czy doszło do faktycznego skrócenia okresu studiów. Jednakże jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego G. K. ukończył naukę na Wyższej Szkoły (...) w K., na której przewidziany był pięcioletni program nauczania. Jednakże mając na uwadze brzmienie przepisu art. 7 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także przedstawiony powyżej pogląd Sądu Najwyższego, który Sąd orzekający w sprawie podziela, nie można uznać, iż pomimo okoliczności, iż faktyczna nauka odwołującego na studiach trwała 4,5 lat (9 miesięcy), to do jego okresu nieskładkowego należy zaliczyć wymiar nauki przewidziany w programie nauczania, tj. 5 lat.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 14 lutego 2013 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 1120/12, zwrócił uwagę, iż powołane orzeczenia Sądu Najwyższego zapadły w innym (także od niniejszej sprawy) stanie faktycznym. Wyrok z dnia 3 lutego 1994 r., sygn. akt II URN 55/93 (OSNC rok 1994, nr 7-8, poz. 164) dotyczył ukończenia przez studenta studiów (obrony pracy) przed terminem programowego ich zakończenia. W sprawie tej sąd uznał konieczność zaliczenia trzech miesięcy po zakończeniu studiów, czyli obronie pracy, w związku treścią przepisu odnoszącego się do wymiaru studiów. Z kolei sprawa będąca kanwą wyroku SN z dnia 24 czerwca 2008 r., sygn. akt I BU 19/07 (OSNP rok 2009, nr 21-22, poz. 299) dotyczyła ubezpieczonego, który rozpoczął studia 1 października 1963 r., a zakończył 16 października 1973 r. Zatem w jednej z tych spraw sąd przedłużał okres nieskładkowy ubezpieczonym wynikający z ukończenia

studiów, jednakże o okres przypadający po zakończeniu studiów do wymiaru wynikającego z programu nauczania, a w drugiej z nich okres uległ ograniczeniu do wymiaru nauki przewidzianego programem nauczania.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w cytowanym orzeczeniu podniósł, że powołane wyżej orzeczenia nie pozwalają na poszerzenie okresu nieskładkowego o okres przypadający przed rozpoczęciem studiów. Zdaniem tego Sądu: „nie do zaakceptowania wydaje się koncepcja całkowitego oderwania sposobu liczenia okresu nieskładkowego wynikającego z art. 7 pkt 9 od faktycznego okresu nauki. Prowadziłaby ona do zaprzeczenia podstawowym zasadom liczenia okresów składkowych i nieskładkowych określonym w art. 5 ustawy. Dotyczy on tzw. wartościowania okresów ubezpieczeniowych. Standardowy przelicznik okresów ubezpieczenia przy ustalaniu prawa do emerytury i renty wynosi 1:1, czyli jeden rok okresów ubezpieczenia (składkowych, nieskładkowych i innych), to jeden rok kalendarzowy stażu ubezpieczeniowego (patrz komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pod redakcją Kamila Antonowa). Wyjątki od tej reguły są jednoznacznie przewidziane w przepisach ustawy, dotyczą uwzględnianych w wymiarze podwójnym okresów pracy przymusowej i działalności kombatanckiej (w dodatku tylko w zakresie prawa do emerytury lub renty, nie do ich wysokości), a ponadto przeliczników przy pracy górniczej i kolejowej. Kreowanie takiego dodatkowego wyjątku na podstawie art. 7 pkt 9 nie wydaje się uprawnione”. Na podstawie powołanych orzeczeń możliwe jest jedynie poszerzenie okresu nauki, o którym mowa w cytowanym przepisie, jeśli był krótszy od programowego, o okres po zakończeniu nauki (np. po obronie pracy), do czasu rozpoczęcia okresu składkowego, lecz nie dłużej.

Z przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów nie można również wysnuć wniosku, że nauka na Wyższej Szkole (...) w K. stanowiła kontynuację nauki rozpoczętej, jednakże niezakończoną, na Wyższej (...)w W., gdyż wówczas odwołujący zostałby przyjęty na IV semestr, a nie jak miało to miejsce na II semestr.

Skarżący podnosił także, że w spornym okresie płacony był mu żołd, gdyż ww. uczelnia miała charakter skoszarowany, dlatego okres od 01 sierpnia 1980 r. do 1 grudnia 1981 r. należałoby zaliczać, jako okres składkowy – okres służby .

Zgodnie z treścią art. 6 pkt. 6) cyt. ustawy do okresów składkowych zaliczyć należy także okres pełnionej w Polsce służby min. w Państwowej (...).

Jednakże, zdaniem Sądu, nieuzasadnionym jest zgłoszone w postępowaniu żądanie zaliczenia jako okresu służby - nauki w szkole pożarniczej . W prawie ubezpieczeń społecznych, wbrew zapatrywaniom odwołującego, nie obowiązuje zasada elastyczności i niezaliczenie danego okresu, jako składkowego nie oznacza możliwości zaliczenia go jako nieskładkowego i odwrotnie. Katalog okresów nieskładkowych, tożsamo składkowych, jest katalogiem enumeratywnie zamkniętym i nie jest możliwe stosowanie wykładni rozszerzającej. Jedynie zatem okresy wskazane w art. 6 i 7 powołanej ustawy podlegają wliczeniu do stażu ubezpieczeniowego na potrzeby m. in. świadczeń emerytalno-rentowych. Przedmiotowy okres nauki w szkole pożarniczej nie jest w tym katalogu wskazany, co eliminuje możliwość jego uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego skarżącego, jako okresu składkowego . Wprawdzie okresami składkowymi są także okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby (art. 6 ust. 1 pkt 4 cytowanej ustawy) oraz pełnionej w Polsce służby: w Policji (Milicji Obywatelskiej), w Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego oraz Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (w organach bezpieczeństwa publicznego), w Straży Granicznej, w Służbie Więziennej, w Państwowej Straży Pożarnej, w Służbie Celnej, w Biurze Ochrony Rządu. Jednakże sporny okres, nie stanowił służby (formy zastępczej), a tę wnioskodawca odbył w okresie od 05 stycznia 1987 r. do 22 grudnia 1987 r.

W tym miejscu zaznaczyć należy, iż organ rentowy błędnie w odpowiedzi na odwołanie wskazywał na uwzględnienie jako okresu składkowego u skarżącego -służby wojskowej od 01.10.1984 r. do 28.05.1985r. Analiza akt kapitałowych dowodzi , iż na poczet ustalenia kapitału początkowego ZUS Oddział w O. przyjął prawidłowo okres odbywania tej służby przypadający na rok 1987 .

Zaznaczyć także warto , iż Sąd pominął wniosek skarżącego o dopuszczenie dowodu z akt emerytalnych S. K. , pobierającego emeryturę mundurową , na okoliczność zaliczenia do okresu służby w organach Policji - okresu jego

nauki w Wyższej(...)uznając, iż jest to dowód nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu . Inne bowiem przepisy stanowią podstawę ustalania prawa do emerytur mundurowych , niż te warunkujące prawo do świadczeń z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych .

I tak , zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - Dz.U. z 2016 r. poz. 708), emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, z wyjątkiem funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej z uwzględnieniem okresów służby i okresów z nią równorzędnych. Z kolei w myśl art. 13 ust. 1 pkt 4 cyt. ustawy za okres równorzędny traktuje się min. okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie zawiera analogicznej regulacji .

Podsumowując powyższe, Sąd uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego była prawidłowa i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie G. K. – oddalił.

/-/ SSO B. Urbańska - Woike